

PROF. DR.

M. KEMAL OĞUZMAN

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi

ve

Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Merhum Öğretim Üyesi

PROF. DR.

NAMİ BARLAS

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi

ve

Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Emekli Öğretim Üyesi

M E D E N İ H U K U K

GİRİŞ | KAYNAKLAR | TEMEL KAVRAMLAR

32. BASI

İSTANBUL 2026

onikilevha
İLLA İLLUMINATI İLLUMINATI İLLUMINATI

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	V
ÖNCEKİ BAZI BASILARIN ÖNSÖZ'LERİNDEN.....	VII
İÇİNDEKİLER	XI
KISALTMALAR.....	XXIII

BİRİNCİ BÖLÜM GENEL BAKIŞ

§1.MEDENÎ HUKUKUN ANLAMI VE KONUSU	1
I. "HUKUK" KAVRAMI.....	1
II. KAMU HUKUKU – ÖZEL HUKUK AYIRIMI	4
III. MEDENÎ HUKUKUN ANLAMI	6
IV. MEDENÎ HUKUKUN KONUSU	6
§2.MEDENÎ HUKUKUN DÜZENLENİŞ TARZI BAKIMINDAN ÇEŞİTLİ SİSTEMLER	7
I. ROMA – CERMEN SİSTEMİNİN ETKİSİ ALTINDAKİ HUKUK DÜZENLERİ.....	8
II. İSLÂM HUKUKUNUN ETKİSİ ALTINDAKİ HUKUK DÜZENLERİ	11
III. İNGİLİZ HUKUKUNUN ETKİSİNİ TAŞIYAN HUKUK DÜZENLERİ	12
IV. SOSYALİST PRENSİPLERİN ETKİSİ ALTINDAKİ HUKUK DÜZENLERİ	14
V. AVRUPA BİRLİĞİ HUKUKUNDA DURUM.....	15

§3.BULUNDUĞUMUZ GRUPTA KANUNLAŞTIRMA HAREKETİ	
VE İSVİÇRE MEDENÎ KANUNU’NUN YAPILIŞI.....	16
I. GENEL BAKIŞ.....	16
II. İSVİÇRE’DE MEDENÎ KANUNUN YAPILIŞI	20
§4.TÜRKİYE’DE MEDENÎ HUKUK ALANINDA	
KANUNLAŞTIRMA HAREKETLERİ VE MEDENÎ KANUN	24
I. OSMANLI İMPARATORLUĞU DÖNEMİNDE KANUNLAŞTIRMA..	24
II. TÜRKİYE CUMHURİYETİ DÖNEMİNDE KANUNLAŞTIRMA	
HAREKETİ	25
A. İlk Medenî Kanunun Yapılışı.....	25
B. Yeni Bir Medenî Kanun Hazırlama Çalışmaları	29
C. Yeni Türk Medenî Kanununun Kabulü	31
1. Genel Olarak.....	31
2. Yeni Medenî Kanunun Yapısı ve Getirdiği Yenilikler.....	31
a. Biçim Bakımından	31
b. Esas Bakımından	32
3. Yeni Medenî Kanunda Yapılan Değişiklikler	36

İKİNCİ BÖLÜM

MEDENÎ HUKUKUN YÜRÜRLÜK KAYNAKLARI VE UYGULANMASI

§1.HUKUKTA “KAYNAK” KAVRAMI VE MEDENÎ HUKUKUN	
YÜRÜRLÜK KAYNAKLARINA GENEL BAKIŞ	43
I. “KAYNAK” KAVRAMI	43
II. MEDENÎ HUKUKUN YÜRÜRLÜK KAYNAKLARINA GENEL	
BAKIŞ.....	44
§2.KANUNLAR, TÜZÜKLER, YÖNETMELİKLER	48
I. KAVRAMLARA GENEL BAKIŞ.....	48

II. YÜRÜRLÜĞE KOYMA VE YÜRÜRLÜKTEN KALDIRMA	51
III. MEDENÎ HUKUKLA DOĞRUDAN İLGİLİ TEMEL	
DÜZENLEMELER.....	55
A. Medenî Kanun ve Borçlar Kanunu.....	55
1. Medenî Kanun.....	56
a. Başlangıç.....	56
b. Kişiler Hukuku.....	57
c. Aile Hukuku	58
d. Miras Hukuku	58
e. Eşya Hukuku	59
2. Borçlar Kanunu.....	60
a. Eski Borçlar Kanunu	60
b. Yeni Borçlar Kanunu.....	60
aa. Yeni Bir Borçlar Kanunu Hazırlama Çalışmaları	60
bb. Yeni Türk Borçlar Kanunu'nun Kabulü.....	62
3. Medenî Kanunun Çeşitli Kitapları Arasındaki İlişki ve Medenî Kanun ile Borçlar Kanunu Arasındaki Bağlantı	63
4. Yürürlük Kanunu.....	67
5. Medenî Kanun ve Borçlar Kanunu ile Yakından İlgili Bazı Temel Kanunlarda Yaşanan Gelişmeler	68
B. Diğer Normlar.....	69
IV. KANUNLARIN UYGULANMASI	70
A. Kanunda Uygulanacak Hükmün Bulunması.....	70
1. Kanun Hükmünün Düz ve Zıt Anlam İtibariyle Kapsamı	70
2. Kanun Hükümlerinin Yorumlanması	72
a. Yorum Kavramı ve Çeşitleri.....	72
b. Yorumda Başvurulacak Yöntemler (Yorum Metodları)	72

c. Medenî Kanunumuzun Benimsediği Esas ve Kanun Hükümlerinin Yorumlanmasında Dikkate Alınacak Unsurlar	75
3. Bulunan Hükümün Uygulanabilir Olması	84
a. Yer İtibariyle Uygulanabilir Olma	84
b. Zaman İtibariyle Uygulanabilir Olma	85
aa. Kanunların Zaman Açısından Uygulama Alanı ..	85
bb. Kanunların Çatışması	91
c. Nitelik İtibariyle Uygulanabilir Olma	93
aa. Emredici Hukuk Kuralları	94
bb. Yedek Hukuk Kuralları	96
B. Bulunan Hükümün Uygulanış Tarzı ve Hâkimin Takdir Yetkisini Kullanması	97
1. Genel Olarak	97
2. Hâkimin Takdir Yetkisini Kullanması	100
C. Kanunda Uygulanabilir Hüküm Bulunmaması: Kanun Boşluğu	106
1. Anlamı	106
2. Kanun Boşluklarının Çeşitleri	110
a. Bilinçli Boşluklar – Bilinçsiz Boşluklar	110
b. Açık Boşluklar – Örtülü Boşluklar	112
c. Gerçek Boşluklar – Gerçek Olmayan Boşluklar	113
3. Kanun Boşluğu Bulunmasının Sonuçları	115
§3. ÖRF VE ÂDET HUKUKU	116
I. KAVRAM	116
II. BİR ÖRF VE ÂDET HUKUKU KURALININ DOĞUMU İÇİN GEREKLİ ŞARTLAR	117
III. ÖRF VE ÂDET HUKUKUNUN ROLÜ	120
§4. HÂKİM TARAFINDAN YARATILAN HUKUK	123
I. GENEL BAKIŞ	123

II. HÂKİMİN HUKUK YARATMASININ ŞARTLARI.....	126
III. HÂKİMİN HUKUK YARATIRKEN UYGULAYACAĞI YÖNTEM	127
IV. HÂKİMİN HUKUK YARATIRKEN YARARLANACAĞI İMKÂNLAR.....	129
V. HÂKİMİN YARATTIĞI HUKUK KURALININ ROLÜ	134
§ 5. MEDENÎ HUKUK UYGULAMASINDA BİLİMSSEL GÖRÜŞLERİN VE YARGI KARARLARININ ROLÜ	135
I. GENEL BAKIŞ.....	135
II. DOKTRİNDE YER ALAN BİLİMSSEL GÖRÜŞLER	136
A. Anlamı.....	136
B. Eser Tipleri.....	137
C. Doktrinin Rolü.....	139
D. Hâkimin Doktrinindeki Bilimsel Görüşlerden Yararlanması	139
III. YARGISAL İÇTİHATLAR.....	145
A. Anlamı.....	145
B. Mahkeme Kararlarının Çeşitleri	145
1. Kararın Niteliği Bakımından	145
2. Kararı Veren Mahkeme Bakımından.....	146
C. Hâkimin Mahkeme Kararlarından Yararlanması.....	149
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
MEDENÎ HUKUKUN BAZI TEMEL KAVRAMLARI	
§ 1. “HAK” KAVRAMI.....	153
I. TERİM.....	153
II. HAK KAVRAMINI AÇIKLAYAN GÖRÜŞLER	154

§2. HAKLARIN ÇEŞİTLERİ 156

I. PARA İLE ÖLÇÜLEBİLEN DEĞERİ BULUNUP BULUNMAMASI AÇISINDAN: MALVARLIĞI HAKLARI – KİŞİ VARLIĞI HAKLARI	157
A. Malvarlığı Hakları.....	157
1. Alacak Hakları	158
2. Aynî Haklar.....	159
a. Eşya Üzerinde Sağlanan Yetki.....	160
b. Eşya Üzerinde Doğrudan Doğruya Hâkimiyet	165
c. Herkese Karşı İleri Sürülebilirlik.....	169
3. Maddî Değeri Olan Yenilik Doğuran Haklar	170
4. Fikrî Haklar	171
B. Kişi Varlığı Hakları.....	172
II. İLERİ SÜRÜLEBİLECEĞİ ÇEVRE AÇISINDAN: MUTLAK HAKLAR - NİSBÎ HAKLAR.....	173
A. Mutlak Haklar	173
B. Nisbî Haklar.....	173
1. Alelâde Nisbî Haklar.....	174
2. Etkisi Güçlendirilmiş Nisbî Haklar	174
III. KULLANILMASININ ETKİSİ BAKIMINDAN: ALELÂDE HAKLAR - YENİLİK DOĞURAN HAKLAR	176
A. Yenilik Doğuran Hakların Çeşitleri	177
1. Yöneldiği Sonuç Açasından	177
a. Kurucu Yenilik Doğuran Haklar	177
b. Değiştirici Yenilik Doğuran Haklar	179
c. Bozucu Yenilik Doğuran Haklar	179
2. Hakkın Kullanılış Tarzı Bakımından.....	179
B. Yenilik Doğuran Hakların Ortak Özellikleri	180
IV. KULLANMA YETKİSİ AÇISINDAN: KİŞİYE SIKI SIKIYA BAĞLI OLAN VE OLMAYAN HAKLAR	182

V. BAĞIMSIZ OLUP OLMAMA AÇISINDAN: BAĞIMSIZ	
HAKLAR - BAĞLI HAKLAR.....	185
A. Bağımsız Haklar	185
B. Bağlı Haklar.....	186
1. Eşyaya Bağlı Haklar	186
2. Alacağa Bağlı Haklar (Fer'i Haklar)	186
3. Borç İlişmesine Bağlı Haklar.....	187
4. Bir Topluluğa Mensup Olmaya Bağlı Haklar.....	187
§3.HAK SAHİBİ	187
§4.HAKLARIN KAZANILMASI VE KAYBEDİLMESİ	188
I. “HUKUKÎ OLAY”, “HUKUKÎ FİİL” VE “HUKUKÎ İŞLEM”	
KAVRAMLARI.....	189
A. Kavramlara Genel Bakış	189
B. Hukukî İşlemler.....	192
1. Hukukî İşlemlerin Türleri.....	192
a. Gerekli İrade Beyanı Adedi Açısından.....	192
aa. Tek Taraflı Hukukî İşlemler	192
bb. İki Taraflı Hukukî İşlemler (Sözleşmeler).....	192
cc. Kararlar	194
dd. Müşterek Hukukî İşlemler	194
b. İrade Beyanının Yöneltilmesi Açısından	196
c. Etki Doğurduğu Alan Bakımından.....	196
d. Malvarlığına Yaptıkları Etki Bakımından	197
aa. Borçlandırıcı İşlemler	198
bb. Tasarruf İşlemleri	199
cc. Kazandırıcı İşlemler.....	202
e. Hüküm İfade Edeceği An Bakımından.....	206
2. Hukukî İşlemin Unsurları	206
a. Hukukî İşlemin Kurucu Unsurları.....	207
aa. Genel Olarak.....	207

bb. “İrade Beyanı” Kavramı	208
cc. İrade Beyanının Çeşitleri.....	211
aaa. Açık ve örtülü irade beyanları – irade beyanı sayılan davranışlar.....	211
bbb. Yöneltilmesi gereken ve gerekmeyen irade beyanları.....	217
ccc. Vasıtalı ve vasıtasız irade beyanları	220
b. Hukukî İşlemin Geçerliliği İçin Aranan Şartlar	220
aa. Her Türü Hukukî İşleminde Aranan Şartlar	220
aaa. Hukukî işlemi yapan kişi ehliyetli olmalıdır	220
bbb. Hukukî işlemin konusunun, emredici hukuk kurallarına, kamu düzenine, genel ahlâka, kişilik haklarına aykırı veya imkânsız olmaması gerekir	222
ccc. Hukukî işlemi meydana getiren irade beyanları sağlıklı olmalıdır	222
ddd. İrade beyanları muvazaalı (danışıklı) olmamalıdır	222
bb. Bazı Hukukî İşlemler İçin Aranan Ek Şartlar	224
aaa. Bazı hukukî işlemlerde, irade beyanının bir şekle uyularak yapılması gerekir.....	224
bbb. Tasarruf işlemlerinde, tasarrufta bulunan kişi, tasarruf yetkisine sahip olmalıdır.....	229
ccc. İllî (sebebe bağlı) tasarruf işlemlerinin geçerli olması, ortada buna temel teşkil eden geçerli bir borçlanma işleminin bulunmasına bağlıdır	230
ddd. Karşılıklı borç yükleyen sözleşmelerde gabin (aşırı yararlanma) durumunun bulunmaması gerekir	231
cc. Bazı Hukukî İşlemlerin Hüküm Doğurması İçin Gereken Tamamlayıcı Unsurlar.....	231
aaa. Ehliyet eksikliğini giderici izin veya onay.	231

bbb. Temsil yetkisi eksikliğinden kaynaklanan noksanlığı giderici onay	231
ccc. Tasarruf yetkisi sınırlamasından kaynaklanan eksikliği giderici izin veya onay	232
ddd. Bir resmî makamın fiili	233
eee. Geciktirici şart	234
fff. Geciktirici vade	235
3. Hukukî İşlemlerin Hükümsüzlüğü	236
a. Yokluk	238
b. Kesin Hükümsüzlük (Butlan)	241
c. İptal Edilebilirlik	250
d. Noksanlık	253
e. Nisbî Etkisizlik	255
II. HAKLARIN KAZANILMA (İKTİSAP) TARZI	256
A. Aslen Kazanma	256
B. Devren Kazanma	257
C. Tesisen Kazanma	259
III. HAKLARIN KAYBEDİLİŞ TARZI	259
§5. HAKLARIN KAZANILMASINDA İYİNİYETİN ROLÜ	266
I. İYİNİYET KAVRAMI	266
II. İYİNİYETİN ROLÜ	271
III. İYİNİYETİN ARANACAĞI Kişi VE İYİNİYETİN ARANACAĞI ÂN	277
A. İyiniyetin Aranacağı Kişi	277
1. Temsil Halinde	277
2. Tüzel Kişilerde	278
3. Tüzel Kişiliği Bulunmayan Kişi Topluluklarında	278
B. İyiniyetin Aranacağı Ân	278
IV. İYİNİYETİN İSPATI	279

§6. HAKLARIN KULLANILMASI VE DÜRÜSTLÜK KURALINA

UYMA ZORUNLULUĞU	283
I. GENEL BAKIŞ.....	283
II. DÜRÜSTLÜK KURALI	284
A. Anlamı.....	284
B. Rolü.....	285
III. HAKKIN KÖTÜYE KULLANILMASI	289
A. Anlamı.....	289
B. Hakkın Kötüye Kullanılma Hâlleri	292
1. Temel İlke.....	292
2. Hakkın Kötüye Kullanıldığına İşaret Edebilecek Durumlar.....	296
a. Hakkın Kullanılmasında Meşru Bir Menfaat Bulunmaması.....	296
b. Hakkın Kullanılmasının Hak Sahibine Sağlayacağı Menfaat İle Başkasına Vereceği Zarar Arasında Aşırı Oransızlık Bulunması	299
c. Kendi Ahlâka Aykırı Davranışına Dayanarak Hak Kullanılması.....	300
d. Uyandırılan güvene aykırı davranışta bulunulması	305
C. Hakkın Kötüye Kullanılmasının Yaptırımı.....	309
IV. DÜRÜSTLÜK KURALI VE HAKKIN KÖTÜYE KULLANILMASI YASAĞININ UYGULAMA ALANI.....	313
A. Kanunun Yorumlanmasında ve Boşluklarının Doldurulmasında.....	314
B. Kanuna Karşı Hilenin Önlenmesinde.....	315
C. Hukukî İşlemin Oluşması, Yorumlanması ve Tamamlanmasında	317
D. Borçların Doğumunda	328
1. Sözleşme Yapma Zorunluluğu.....	328
2. Yan Borçlar	330
3. Sözleşme Görüşmelerinde Dürüst Davranma Borcu	333

4. Davranış Yükümlülükleri	335
E. Sözleşmelerde Değişiklik Yapılmasında veya Sözleşmenin Sona Erdirilmesinde	337
1. Eski Borçlar Kanunumuz Açısından Durum	337
2. Yeni Borçlar Kanununun Konuya İlişkin Düzenlemesi	342
F. Tüzel Kişilik Perdesinin Aralanmasında ve Organik Bağ Uygulamasında	343
V. MEDENÎ KANUNUN 2. MADDESİ UYGULANIRKEN GÖZ ÖNÜNDE TUTULACAK ESASLAR	346
§7.HAKLARIN KORUNMASI.....	351
I. GENEL BAKIŞ.....	351
II. TALEP	352
III. DÂVA.....	354
A. Dâva Çeşitleri.....	355
1. Eda Dâvaları.....	355
2. Tespit Dâvaları	356
3. Yenilik Doğuran Dâvalar	358
B. Dâvaya Karşı Savunma İmkânları.....	359
C. Dâvanın ve Savunmanın İspatı	364
1. İspat Yükü.....	364
2. İspat Konusunda Temel İlke	366
3. Özel Esaslar	369
a. Hâkim Önünde İkrar Edilen Olguların İspatı Gerekmez.....	369
b. Hayatın Olağan Akışına Uyan (Normal) Olguların İspatı Gerekmez.....	370
c. Herkesçe bilinen olguların (mâruf ve meşhur vakıaların) ispatı gerekmez	371
d. Kanunî Bir Faraziye veya Karineye Dayanan Kimse, Bunun Kapsamına Giren Konuda İspat Yükünden Kurtulur.....	371

e. Kanunun, İspat Yükünü Özel Olarak Belirlediği Hâllerde Bu Hükümlerde Yer Alan Esaslar Uygulama Alanı Bulur.....	375
f. İddiasını Resmî Sicil ve Senetlere Dayandıran Kimse İspat Yükünü Yerine Getirmiş Olur.....	376
4. Özel Olarak: Resmî Sicil ve Senetlerin İspat Gücü	376
IV. CEBRÎ İCRA	381
V. HAKKINI KENDİ GÜCÜ İLE KORUMA	383
A. Haklı Savunma.....	383
B. Zorunluluk (İztırar) Hâli	385
C. Hakkını Korumak İçin Kuvvet Kullanma.....	386
VI. UĞRANILAN ZARARI TAZMİN ETTİRME	387
KAYNAKLAR	389
KAVRAM İNDEKSİ	413
KANUN MADDELERİ İNDEKSİ.....	423